

**АКТУАЛЬНІ
ПРОБЛЕМИ
ПРАКТИЧНОЇ
ПСИХОЛОГІЇ**

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

16 травня 2025 р., м. Одеса

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
STATE INSTITUTION "SOUTH UKRAINIAN NATIONAL PEDAGOGICAL
UNIVERSITY NAMED AFTER K.D. USHYNsky"
MOLDOVA STATE UNIVERSITY
UNIVERSITY OF THE NATIONAL EDUCATION COMMISSION, KRAKOW
VILNIUS UNIVERSITY
JOHNS HOPKINS UNIVERSITY
ODESA NATIONAL ECONOMIC UNIVERSITY
KHARKIV NATIONAL PEDAGOGICAL
UNIVERSITY NAMED AFTER H. S. SKOVORODA
CLASSICAL PRIVATE UNIVERSITY
VASYL' STUS DONETSK NATIONAL UNIVERSITY**

**ACTUAL PROBLEMS
OF PRACTICAL PSYCHOLOGY**

Collection of scientific works
International Scientific and Practical Internet Conference

May 16, 2025

Odesa – 2025

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ КОМІСІЇ НАРОДНОЇ ОСВІТИ В КРАКОВІ
ВІЛЬНЮСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УНІВЕРСИТЕТ ДЖОНСА ГОПКІНСА
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ
КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

Збірник наукових праць
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

16 травня 2025 року

Одеса – 2025

UDK 001+159.9 (063)
ВБК 72+88.4

П'ЯТИЕТАПНИЙ ІНТЕГРАТИВНИЙ МЕТОД НЕЙРОКОГНІТИВНОЇ ТА ПСИХОЕМОЦІЙНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ	
Сєвцов С.В., Савенкова І. І.	442
ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ НАСЛІДКІВ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО РОЗЛАДУ У ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗСУ ТА ЇХ НЕЙРОРЕАБІЛІТАЦІЯ	
Сисоєва О.Г., Мельничук І. В.....	446
ПСИХОСОМАТИЧНІ АСПЕКТИ ТРИВОЖНИХ РОЗЛАДІВ ОРГАНІЧНОЇ ПРИРОДИ: СУЧАСНИЙ НАУКОВИЙ ОГЛЯД	
Варчук А.І., Мельничук І. В.....	450
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБІГУ СПЕЦИФІЧНИХ РОЗЛАДІВ ОСОБИСТОСТІ: СУЧАСНІ АСПЕКТИ ДІАГНОСТИКИ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ	
Вінтерголлер О.В., Савенкова І.І.	452
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ В ЕКСТРИМАЛЬНИХ УМОВАХ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	
Гіда А.С., Мельничук І.В.	454
ПОЗИТУМ-ПІДХІД ЯК ДІЄВА ТЕХНІКА ПОЗИТИВНОЇ ПСИХОТЕРАПІЇ	
Дедух Л.Г.,Савенкова І. І.	457
ОСОБЛИВОСТІ ПОРУШЕНЬ БАЗОВИХ КОГНІТИВНИХ ФУНКЦІЙ ВНАСЛІДОК ІНСУЛЬТУ ТА ЇХ РЕАБІЛІТАЦІЯ	
Комарова А.І., Савенкова І.І.	460
ПСИХОСОМАТИЧНІ ПОРУШЕННЯ ОРГАНІВ ТРАВЛЕННЯ ТА СПОСОБИ ЇХ ПОДОЛАННЯ	
Коротушенко Б.М., Книш А. Є.	463
РОЗЛАДИ СНУ НЕОРГАНІЧНОЇ ПРИРОДИ ТА ШЛЯХИ ЇХ РЕАБІЛІТАЦІЇ	
Шварцман Я.В.	464
ІНСОМНІЯ ЯК ПСИХОСОМАТИЧНЕ ЯВИЩЕ: СУЧАСНІ ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНІ ПІДХОДИ ДО КОРЕКЦІЇ	
Сульдїна Л. М. Фрунзе О. В.	467
ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ НЕЙРОРЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ В РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ЦЕНТРАХ УКРАЇНИ	
Табунчик О.Д., Шевченко Р. П.	470
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ	
Гільман А. Ю., Кулеша Н. П.....	474
ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ СТРЕСОВИХ РОЗЛАДІВ ОСОБИСТОСТІ ЗАСОБАМИ АНАЛІТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ К. Г. ЮНГА	
Овчаренко С. Ю., Савенкова І. І.....	477
СУЧАСНІ ШЛЯХИ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДЕПРЕСИВНОГО СИНДРОМУ	
Спиридонова Т.В., Савенкова І.І.....	481

диференціальної діагностики. Комплексна терапія, яка поєднує когнітивно-поведінкову терапію, фармакологічну підтримку та психоедукацію, демонструє найвищу ефективність. Подальші дослідження у цій сфері дозволять ще глибше зрозуміти механізми виникнення тривоги та вдосконалити методи допомоги пацієнтам.

Література:

1. Сивогракова З. А., Алексеєнко Н. В. Психологія емоцій. Регуляція емоцій. Харків, 2017. С. 9-11
2. Яковлева Н. Ю. Психологічні особливості тривожних розладів у хворих на отосклероз. Дисертація. Інститут психології імені Г. С. Костюка Київ, 2020. С. 51-78
3. American Psychiatric Association. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (5th ed.). Arlington, VA: American Psychiatric Publishing, 2013.
4. Crocq M.-A. A history of anxiety: from Hippocrates to DSM // Dialogues in Clinical Neuroscience, 2015. Vol. 17, No. 3. P. 319–325.
5. World Health Organization. International Classification of Diseases 11th Revision (ICD-11). Geneva: WHO, 2019.
6. LeDoux J. The Emotional Brain. — New York: Simon & Schuster, 1996.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБІГУ СПЕЦИФІЧНИХ РОЗЛАДІВ ОСОБИСТОСТІ: СУЧАСНІ АСПЕКТИ ДІАГНОСТИКИ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ

Вінтерголлер О.В., Савєнкова І.І.

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

Специфічні розлади особистості (СРО) дедалі частіше потрапляють у фокус сучасної клінічної психології як складне, багатопланове явище, що вимагає не лише клінічної, але й міждисциплінарної уваги. Слід зазначити, що це не просто спектр діагностичних одиниць — це цілісна система деформацій особистісного функціонування, які формуються на стику біологічної вразливості, психологічної дезадаптації та соціального контексту. Згідно з даними National Institute of Mental Health (2022), до 9% населення мають діагностований хоча б один розлад особистості, що засвідчує як масштаб проблеми, так і потребу у її поглибленому розумінні.

Ключові слова: специфічні розлади особистості, класифікація, діагностика, коморбідність, психологічна підтримка, психотерапія, димензійний підхід.

Аналіз досліджень свідчить, що найбільше труднощів у клініцистів викликає не сама наявність діагнозу, а спектральність і варіативність проявів, які значно ускладнюють постановку точного діагнозу та вибір ефективної стратегії психологічної підтримки. Зокрема, DSM-5 пропонує кластерну систему (А, В, С), що дозволяє групувати розлади за схожістю проявів. Водночас МКХ-11 відмовляється від фіксованих категорій на користь димензійного підходу, що передбачає оцінку ступеня порушення особистісного функціонування та

наявність домінуючих рис. За даними АРА (2013), цей підхід підвищує клінічну гнучкість, однак вимагає від психолога глибшої інтерпретаційної компетентності.

Особливу увагу вивченню СРО приділяють і в контексті їх коморбідності. Згідно з результатами дослідження Grant et al. (2008), близько 85% пацієнтів із СРО мають супутні психічні порушення — найчастіше це депресія, тривожні розлади, залежності. Така взаємозалежність значно впливає на прогноз та вибір психотерапевтичної стратегії. Адже неможливо впоратись із глибинними особистісними порушеннями, не враховуючи супутньої симптоматики, яка, як правило, маскує або підсилює основні патерни поведінки.

Симптоматика СРО, попри уявну різноманітність, має спільну основу — порушення ідентичності, емоційної регуляції та міжособистісного функціонування. Наприклад, при межовому розладі особистості провідними є нестабільність емоційного стану, страх покинутості, імпульсивна поведінка [6]. Антисоціальний розлад, навпаки, виявляється у відсутності емпатії, агресивності, порушенні соціальних норм [5]. Унікаючий розлад — у гіперчутливості до критики, низькій самооцінці, соціальному уникненні.

Зважаючи на складність і варіативність проявів, психодіагностика СРО вимагає комплексного підходу. Найбільш обґрунтованими є комбінації структурованих інтерв'ю (SCID-5-PD), психометричних тестів (MMPI-2, MCMI-IV), а також поведінкового спостереження. Згідно з Morey (2007), застосування кількох інструментів дозволяє уникнути хибнопозитивних або хибнонегативних результатів, що особливо важливо в умовах коморбідності.

Щодо терапевтичної інтервенції, сучасна практика дедалі частіше орієнтується на інтегративні моделі. Когнітивно-поведінкова терапія [4] ефективна при obsесивно-компульсивному та унікаючому розладах. Межовий тип — це домен діалектичної поведінкової терапії [7], яка навчає пацієнтів навичок саморегуляції, утримання від самопошкодження та формування стабільної ідентичності. У разі нарцисичного чи шизотипового розладу ефективним вважається підхід менталізаційної терапії [8], що дозволяє налагодити механізми розуміння психічних станів інших людей.

На цьому етапі розвитку психологічної науки гостро стоїть потреба у нових міждисциплінарних дослідженнях. Недостатньо дослідженим залишається вплив ранніх травм на формування патологічних патернів, особливості СРО у ветеранів бойових дій, адаптація існуючих моделей до українського культурного середовища. Перспективним напрямом є також розробка цифрових інструментів моніторингу СРО, зокрема у форматі мобільних застосунків для самооцінки і зворотного зв'язку.

У підсумку варто наголосити: проблема специфічних розладів особистості не може бути зведена лише до клінічної діагностики. Це — питання

гуманістичного підходу, професійної етики, готовності системи охорони психічного здоров'я працювати з тривалими й непростими процесами корекції. Психолог, що стикається з цією категорією пацієнтів, має бути не лише інтерпретатором симптомів, а й гнучким навігатором у складному світі міжособистісних і внутрішніх конфліктів клієнта.

Література:

1. American Psychiatric Association. (2013). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (5th ed.). Washington, DC. World Health Organization. (2022). ICD-11 for Mortality and Morbidity Statistics.
2. Grant, B.F. et al. (2008). Prevalence and co-occurrence of personality disorders in the NESARC study. *J Clin Psychiatry*.
3. McWilliams, N. (2011). *Psychoanalytic Diagnosis*. Guilford Press.
4. Beck, A.T., Freeman, A. (1990). *Cognitive Therapy of Personality Disorders*. Guilford.
5. Millon, T., Davis, R. (1996). *Disorders of Personality: DSM-IV and Beyond*.
6. Zanarini, M.C. et al. (1998). Axis I comorbidity of borderline personality disorder. *Am J Psychiatry*.
7. Linehan, M. M. (1993). *Cognitive-Behavioral Treatment of Borderline Personality Disorder*. Guilford.
8. Fonagy, P., Bateman, A. (2006). *Mentalization-Based Treatment for Personality Disorders*. *J Clin Psychol*.
9. Tyrer, P., Mulder, R., Crawford, M. (2015). Classification and diagnosis of personality disorders. *Lancet Psychiatry*.
10. Morey, L. C. (2007). *Personality Assessment Inventory*. PAR.
11. Young, J. (2005). *Schema Therapy: A Practitioner's Guide*. Guilford Press.
12. Widiger, T.A., Trull, T.J. (2007). Plate tectonics in the classification of personality disorder. *Clin Psychol Sci Pract*.
13. NIMH. (2022). Personality Disorders Statistics. <https://www.nimh.nih.gov>
14. APA. (2022). Personality Disorders. Diagnostic Guide and Practice Manual.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ В ЕКСТРИМАЛЬНИХ УМОВАХ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Гіда А.С., Мельничук І.В.

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

Проблема вивчення особливостей переживання травматичних подій під час екстремальних ситуацій цивільним населенням є актуальною проблемою у сучасній психологічній науці. Воєнні дії в Україні стали не лише геополітичною катастрофою, а й масштабним психологічним викликом для дорослого населення. Тривале перебування в умовах екстремального середовища — бомбардування, втрати, евакуації, окупація — залишають глибокі психотравматичні наслідки. Дослідження доводять, що дорослі українці масово переживають посттравматичний стрес, депресивні розлади, психосоматичні прояви. У цій статті акцентовано увагу на формах психотравматизації саме серед дорослого населення, проаналізовано ризики, чинники стійкості та методи допомоги.

Актуальність теми бере початок з 2014 року, коли почалося АТО, але з початку повномасштабної війни в Україні, яка триває з 24 лютого 2022 року, спричинила різке зростання потреб у психологічній підтримці дорослого